Ekonomika: nejistotě navzdory

JAN ŠVEJNAR
Kolumbijská univerzita, New York; CERGE-EI, Praha

V posledních pěti letech rostla globální ekonomika neuspokojivě nízkým tempem na úrovni přibližně tří procent. Tempo růstu každý rok zaostávalo za očekáváním, což postupně vedlo k nižším odhadům budoucí produkce, k poklesu výdajů a potenciálního růstu HDP.

Řada institucí nyní předpokládá, že v příštích několika letech dojde ke zrychlení celosvětové hospodářské činnosti. Nicméně vzhledem ke křehké politické a ekonomické situaci v Evropě a k doposud nevymezené politice nové americké administrativy panuje ohledně skutečných výsledků značná nejistota.

Riziko překročení/nedosažení předpokládaných výsledků

S hospodářským růstem je spojeno riziko překročení, respektive nedosažení předpokládaných výsledků (upside and downside risks). Zejména se jedná o to, že celosvětový růst zrychlí, jestliže Evropa konečně vstoupí do delšího období výrazné hospodářské konjunktury a jestliže se ukáže, že stimuly hospodářských politik Spojených států a Číny budou dostatečně intenzivní. Pokud jde o negativní aspekty, můžeme v USA pozorovat tendence k nasměrování politiky směrem dovnitř a k protekcionismu, v globálním hledisku k možnému zpřísnění finančních podmínek a k zintenzivnění geopolitického napětí a v Číně k možnému zpomalení hospodářského růstu na úroveň pod očekávanými 6,5 procenta.

Evropa projevuje známky širšího hospodářského oživení, avšak situace je křehká v důsledku brexitu, nebezpečí frexitu, nejisté situace italských bank a rotace u kormidla Evropské centrální banky. Hospodářské politiky Číny byly účinné. Pokud jde o růst Číny, riziko vyplývá především z potenciálně slabé vnější poptávky, z šoků pro mezinárodní obchod a ze zpomalení soukromých investic. V USA vznikají otázky ohledně velikosti a složení fiskálního stimulu, opatření Federálního rezervního systému a reakce podniků a domácností. Zásadní bude, zda americký stimulační balíček bude mít dynamický účinek na růst produktivity, nebo zda s sebou přinese jen větší zadluženost ekonomiky.

Evropa projevuje známky širšího hospodářského oživení, avšak situace je křehká v důsledku brexitu, nebezpečí frexitu, nejisté situace italských bank a rotace u kormidla Evropské centrální banky

V budoucnu bude namístě sledovat vývoj v následujících klíčových oblastech:

Dojde v oblasti obchodu, přímých zahraničních investic a přenosu technologií k příklonu k protekcionismu, což by mělo nepříznivý vliv na růst?

Bude nadále zpomalovat růst investic na rozvíjejících se trzích, kde v posledních letech došlo k poklesu z dvouciferných čísel na méně než čtyři procenta?

Povede v Evropě brexit a další odstředivé tendence k většímu nebezpečí rozpadu eurozóny nebo EU?

Vytrvá v USA Federální rezervní systém v naplňování svých cílů, kterými jsou zajištění plné zaměstnanosti a dosažení inflace na úrovni dvou procent? A povedou nadcházející změny politik ke zrychlení domácích investic do podniků?

Vyústí finanční zranitelnost řady klíčových zemí v ekonomické krize?

Budou hrát rozvíjející se ekonomiky, zejména Čína a Indie, významnější úlohu při udržování celosvětového řádu založeného na spolupráci?

Stane se vzájemné působení ekonomie a geopolitiky typickým znakem globálního hospodářského růstu a stability?

Světové hospodářství má celkově významné silné stránky a značný potenciál růstu. Příčinou rizik a nejistoty většinou nejsou vnější šoky, ale potenciální opatření přijatá v rámci jednotlivých politik. Je na klíčových globálních tvůrcích těchto politik, zda nabízené příležitosti využijí, nebo naopak promarní.